نفت و انرژی

آغاز عملیات اکتشاف نفت و گاز در خلیج فارس بعد از ۵ سال

مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران با اعلام اینکه از سال ۹۸ عملیات اکتشاف در دریا به‌دلیل محدودیت‌های دکل متوقف شده بود، گفت: امیدواریم از سال ۱۴۰۴ عملیات اکتشاف دریایی ایران در نواحی مرزی مشترک با کشورهای همسایه آغاز شود.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نفت، سید محی‌الدین جعفری با بیان اینکه در مدت ۶ ماهه و نیمه دوم سال ۱۴۰۳ همکاران مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران تلاش خود را در دو مقطع مهم مطالعاتی و عملیات اجرایی متمرکز کرده‌اند، بیان کرد: آنچه ما در این مدت و به‌خصوص در دولت چهاردهم در حال برنامه‌ریزی هستیم این است که با نگاهی به ۳۰ سال گذشته، ارزیابی دقیقی از آنچه در خصوص اکتشاف اتفاق افتاده است، داشته باشیم. وی با بیان اینکه یکی از مهم‌ترین اهداف ما در دولت چهاردهم این است که با حمایت وزارت نفت، سرعت کشف را در عملیات حفاری با افزایش تعداد دکل‌ها و عملیات ژئوفیزیک با استفاده از تجهیزات نوین بالا ببریم، افزود: اگر در این دو مورد موفق شویم، می‌توانیم سرعت کشف را به دو برابر افزایش دهیم.

مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران با اشاره به اینکه از سال ۹۸ عملیات اکتشاف دریا در ایران به‌دلیل محدودیت‌های دکل متوقف شده بود، تصریح کرد: با حمایت وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران و با همکاری شرکت فلات قاره ایران در دولت چهاردهم، توانستیم مناقصه‌ای برگزار و یک پیمانکار با دکل دریایی را انتخاب کنیم. جعفری افزود: با برگزاری این مناقصه، برای نخستین بار پس از پنج سال، موفق شدیم یک قرارداد با دکل دریایی در حوزه اکتشاف امضا کنیم و امیدواریم از سال ۱۴۰۴ عملیات کشف دریایی ایران در نواحی مرزی مشترک با کشورهای همسایه آغاز شود. وی در خصوص تعطیلات نوروز و فعالیت‌های کارکنان صنعت نفت اظهار کرد: صنعت نفت، صنعتی است که تعطیل‌بردار نیست و همکاران شاغل در این صنعت، در هر ساعت شبانه‌روز و در هر موقعیت تعطیلی یا غیر تعطیلی مشغول فعالیت هستند. همکاران ما در مدیریت اکتشاف نیز از این قاعده مستثنا نیستند و به‌صورت شبانه‌روز در نواحی عملیاتی حضور دارند و حتی در تعطیلات نوروز نیز سر کار بوده و مشغول فعالیت‌اند.

مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران به تجربه شخصی خود اشاره کرد و گفت: سال ۸۲ هنگامی که نخستین فرزندم به دنیا آمد، من در چاه ۲۸۱ اکتشافی بی‌بی حکیمه بودم و نتوانستم در کنار خانواده‌ام باشم. این محرومیت‌ها برای خانواده و همکاران ما وجود دارد، اما همکاران با جان و دل زحمت می‌کشند. جعفری گفت: از حمایت‌ها و تلاش‌های همکاران عزیز بسیار متشکرم و امیدوارم بتوانیم با همدلی و همکاری بیشتر به موفقیت‌های بیشتری دست یابیم.

افزایش ۱۵ درصدی مصرف بنزین در چهاردهم فروردین

مصرف بنزین کشور همزمان با موج بازگشت مسافران نوروزی به بیش از ۱۳۱ میلیون لیتر رسید که نسبت به مدت مشابه پارسال ۱۵ درصد افزایش داشته است. به گزارش زمان به نقل از شانا، بر اساس آمار ارائه‌شده از سوی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران، پنجشنبه (۱۴ فروردین) درمجموع ۱۳۱ میلیون و ۶۰۰ هزار لیتر بنزین در کشور توزیع شده که این مقدار در مقایسه با رقم ۱۱۴ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر مدت مشابه پارسال (۱۴ فروردین ۱۴۰۳)، ۱۷.۲ میلیون لیتر، معادل ۱۵ درصد افزایش یافته است.

بر پایه این گزارش، میانگین مصرف بنزین در فاصله روزهای یکم تا ۱۴ فروردین امسال ۱۳۱ میلیون و ۲۰۰ هزار لیتر بوده است، همچنین مصرف بنزین در روزهای دوازدهم و سیزدهم فروردین ۱۴۰۴ به‌ترتیب، ۱۵۰ میلیون و ۲۰۰ هزار لیتر و ۱۱۸ میلیون و ۵۰۰ هزار لیتر ثبت شده است.

تأکید اوپک‌پلاس بر اجرای برنامه تعدیل کاهش عرضه

هشت کشور عضو ائتلاف اوپک‌پلاس در نشستی بر تعهد خود به ثبات بازار نفت با چشم‌اندازی سالم‌تر و اجرای برنامه تعدیل تدریجی کاهش عرضه داوطلبانه اضافه تأکید کردند.

به گزارش زمان به نقل از دبیرخانه سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، هشت کشور عضو ائتلاف تولیدکنندگان اوپک و متحدانش (اوپک‌پلاس) شامل عربستان سعودی، روسیه، عراق، امارات متحده عربی، کویت، قزاقستان، الجزایر و عمان که پیش‌تر در آوریل و نوامبر ۲۰۲۳ درمجموع کاهش عرضه داوطلبانه اضافه روزانه ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه‌ای را اعلام کرده بودند، روز پنجشنبه، ۱۴ فروردین، برای بررسی اوضاع و چشم‌انداز بازار جهانی نفت دیدار کردند. با توجه به تداوم بنیان‌های مطلوب و چشم‌انداز مثبت بازار نفت و بر اساس تصمیم پنجم دسامبر ۲۰۲۴ (۱۵ آذر ۱۴۰۳)، که پس از آن در سوم مارس ۲۰۲۵ (دوشنبه، ۱۳ اسفند ۱۴۰۳) هم بر آن تأکید شد، هشت عضو اوپک‌پلاس ضمن اجرای برنامه تعدیل تدریجی و انعطاف‌پذیر کاهش عرضه از یکم آوریل ۲۰۲۵ (۱۲ فروردین ۱۴۰۴)، تصمیم گرفتند کاهش عرضه خود را در ماه مه درمجموع ۴۱۱ هزار بشکه، معادل کاهش سه ماه، مطابق جدول زیر تعدیل کنند.

بازار سرمایه بهترین مقصد برای تامین سرمایه در گردش

مشاور رئیس‌جمهوری در امور همکاری‌های اقتصادی گفت: یکی از مشکلات اصلی صنایع تولیدی کوچک و متوسط موضوع تامین سرمایه در گردش است و بهترین مقصد برای تامین این سرمایه در گردش بازار سرمایه است.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، معصومه آقاپور، مشاور رئیس‌جمهوری در امور همکاری‌های اقتصادی با اشاره به موضوع نام‌گذاری سال ۱۴۰۴ به «سرمایه‌گذاری برای تولید» از سوی مقام معظم رهبری گفت: در نامگذاری سال جدید از سوی مقام معظم رهبری، توجه ویژه‌ای به رشد اقتصادی و GDP کشور شده که منظور از GDP تولید و صادرات غیر نفتی است. وی ادامه داد: در این خصوص بازار سرمایه اهرمی بسیار محکم و مطلوب برای بخش SME یا بنگاه‌ها و صنایع تولیدی کوچک و متوسط در اقتصاد است؛ چراکه یکی از مشکلات اصلی که برای این بخش مهم وجود دارد سرمایه در گردش است و بهترین مقصد برای تامین این سرمایه در گردش بازار سرمایه است. این مشاور اقتصادی رئیس‌جمهوری، خاطرنشان کرد: در بازار سرمایه و در شرایط فعلی باید اقدامات متعددی صورت بگیرد تا بازار سرمایه رونق بگیرد. یکی از این برنامه‌ها مربوط به صنعت خودرو کشور به عنوان پیشران صنعتی کشور است که اخیرا با تغییرات مدیریتی و اقداماتِ صورت گرفته، پیش بینی می‌شود که شرایط بهتری را در سال جدید در این صنعت تجربه کنیم.

آقاپور ادامه داد: مورد دیگر مربوط به بخش بانکداری است که خوشبختانه اتفاقات بسیار خوبی در رابطه با نظام بانکداری کشور در مجلس و تشخیص مصلحت در حال رقم خوردن است و بی شک به گشایش‌های بسیار خوبی در صنعت بانکداری که یکی از ارکان تامین سرمایه در کشور است، منتج خواهد شد. وی افزود: از طرف دیگر، سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌ها در حوزه انرژی‌های نو و تجدیدپذیر هم زمان با وجود ناترازی‌های انرژی در حال وقوع است که می‌تواند به رونق بازار سرمایه منتهی شود و علاوه بر آن در سال جدید توجه ویژه‌ای به استارتاپ‌ها و پروژه محورها صورت خواهد گرفت. آقاپور در پایان گفت: همچنین، اگر تمام ابزارهای بازار سرمایه در کنار یکدیگر قرار بگیرد تا به عمق بخشی بهتر در بازار سرمایه منجر شود، بی شک عرضه‌های اولیه نیز می‌تواند نقش بسیار مهمی در تامین سرمایه، رشد و بهره وری صنایع تولیدی داشته باشد تا بتوانیم سرمایه گذاری برای تولید را محقق سازیم.

شکاف بین دستمزد کارگران و تورم طی ۳ سال آینده پُر می شود؟

یکی از دردسرهای همیشگی کارگران شکاف بین حداقل دستمزد و تورم است که معیشت کارگران را هدف گرفته است. آیا وعده دولت برای پر کردن شکاف بین حداقل دستمزد و تورم طی سه سال آینده عملیاتی می شود؟

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، با ادامه روند افزایشی نرخ تورم و قیمت ارز در کشور، مشکلات کارگران در تأمین مالی نیازهای اساسی ادامه دار خواهد بود. افزایش قیمت‌ها در بخش‌های مختلف کالاها و خدمات، به ویژه کالاهای اساسی مانند مواد غذایی، مسکن و حمل‌ونقل، فشار زیادی به معیشت کارگران وارد کرده است. در سال‌های اخیر، با توجه به وضعیت نامساعد اقتصادی و عدم کنترل دقیق تورم، قدرت خرید کارگران کاهش چشمگیری داشته و بسیاری از آنان برای تأمین حداقل‌های زندگی خود با مشکلات جدی روبه‌رو هستند. با این که در برخی مواقع دولت‌ها از طریق تخصیص یارانه‌ها سعی در کاهش فشارها دارند، اما این اقدامات به تنهایی نمی‌تواند نیازهای اساسی کارگران را پوشش دهد. علی خدایی نایب رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار درباره مشکلات کارگران می گوید: از میان کسانی که بیمه پرداز هستند و عنوان کارگر را دارند، با دو گروه مواجه هستیم. گروه اول کارگرانی هستند که در بخش صنایع، خدمات و تولید مشغول کار هستند و گروه دوم کارگرانی هستند که بیمه پردازی دارند، اما با بقیه کارگران از نظر سطح معیشتی همخوانی ندارند مانند پزشکان شاغل در مراکز درمانی و تأمین اجتماعی. این دسته از کارگران با سایر کارگران شاغل در بخش تولید وصنایع متفاوت هستند. خدایی با اشاره به اینکه بارها درباره وضع معیشتی ۷۰درصد مزدبگیران مشمول قانون کار هشدار دادیم افزود: برای سال ۱۴۰۳ که حداقل دستمزد ۷میلیون و ۳۰۰هزار تومان بود، حداکثر دریافتی این افراد تا سه برابر این رقم بود، که بسیار کمتر از عدد سبد معیشت است و بدون شک کارگران را دچار مشکل می کند. اما واقعیت این است که تورم برای کل جمعیت تحت پوشش تامین اجتماعی تاثیر گذار خواهد بود. به همین دلیل منظورمان این نیست که دستمزد شاغلان مشاغل بالاتر باید منجمد شود. وی گفت: دستمزد پزشک تحت پوشش تامین اجتماعی هم باید مطابق نرخ تورم افزایش داشته باشد تا از سقوط قشر متوسط به زیر خط فقر جلوگیری شود و نمی توانیم به قیمت ترمیم مزد حداقل بگیرها، دریافتی شاغلان مشاغل بالاتر را منجمد کنیم.نگرش هایی از همین دست باعث شد که جذابیت کار برای کارگران ماهر در بخش صنعت که حداقل بگیر هم نبودند، کاهش یافته و به ترک محیط کار منجر شود. خدایی معتقد است فردی که تحت پوشش تامین اجتماعی است، اما شغل یا مهارت یا تحصیلات بالاتری دارد، حتماً مستحق دریافت دستمزد بیشتر و مستحق برخورداری از رفاه بیشتر و زندگی بهتر است. بنابراین تاکید ما بر ترمیم وضع معیشت حداقل بگیرهاست. چنان که به عنوان مثال در همان سالی که حداقل مزد ۵۷درصد افزایش یافت، سایر سطوح مزدی و تأمین اجتماعی، این دسته از کارگران با ۳۸درصد رشد داشت و البته در تمام سال های قبل هم این رویه رعایت شده است. خدایی بیان می کند: من این رویه را به رسمیت نمی شناسم و معتقدم حتی یک شاغل حداکثر بگیر هم، مستحق افزایش درآمد است ولی با این حال در شرایط دشوار و به منظور مدیریت بحران، همواره رویه تفاوت درصد افزایش مزد حداقل بگیرها و حداکثر بگیرها اجرا می شود. این فعال کارگری که معتقد به مهاجرت کارگران متخصص و افزایش درآمد کارگران از طریق تاکسی های اینترنتی است با گلایه از اینکه فعالا مسئولی را پیدا نمی کنید که دلش به حال صنعت بسوزد، کشور صرفاً متکی به نفت و درآمدهای حاصله و درآمدهای غیر مولد است و دولت هم به جای یاری رسانی به صنعت در حال یاری گرفتن از صنعت است می گوید: در حوزه کارگری کمبود نیروی متخصص وجود دارد. چرا که در این حوزه با مهاجرت کارگران متخصص و فارغ التحصیل شاغل در بدنه صنایع و تولید مواجه هستیم. خدایی مشکل این روزهای جامعه کارگری را پایین بودن درآمد و دستمزدهای دستوری و بی تناسب با هزینه خانوار می داند و می گوید: دستمزدهای پایین باعث ترک کارگران شاغل در بخش صنعت شده است که به این واسطه ترجیح می دهند به مشاغل واسطه ای و خدماتی با درآمد بیشتر رجوع کنند. خدایی درباره میزان دستمزد کارگران در آخرین نشست شورای عالی کار گفت: در کمیته دستمزد روی یک سبد معیشت ۲۳میلیون و ۴۹۰هزار تومانی توافق کرده بودیم که با تصویب افزایش ۴۵درصدی دستمزد مجموع درآمدی که از آن سبد توانستیم امسال اختصاص بدهیم، عدد ۱۵میلیون و ۶۲۳هزار تومان است و کماکان ناشی از کارگران با ۳،۴فرزند حدود ۷میلیون تومان عقب ماندگی نسبت به هزینه‌های خانوار دارند.لذا نمی‌توانیم به عنوان نماینده کارگران تا زمانی که این خلأ پر نشود احساس رضایت کنیم. وی با بیان مثبت ارزیابی کردن روند مذاکرات مزد گفت: امسال حرکت خوبی اتفاق افتاد که هم توانستیم نرخ تورم را پوشش دهیم و کمی به سمت پر کردن این فاصله پیش رفتیم و هم توافقی با گروه دولت داشتیم که مزیت علت شد و با اتفاق نظر گروه کارفرمایی و دولت مصوبه دستمزد به امضا رسید. نماینده کارگران در شورای عالی کار از توافق با دولت در خصوص پر کردن شکاف بین حداقل دستمزد و تورم طی سه سال آینده خبر داد و گفت: ما امسال به سمت پر کردن فاصله بین تورم و سبد معیشت پیش رفتیم و سر این موضوع به توافق رسیدیم که طی سه سال متوالی دستمزد کارگران را بر اساس تورم به اضافه عددی تعیین کنیم تا این فاصله را کاهش دهیم. کارشناسان اقتصادی بر این باورند که در کنار کنترل تورم، دستمزدها می بایست مطابق توان خرید کارگران رشد می یافت. چالش‌های اقتصادی موجود، به ویژه در حوزه تورم و معیشت کارگران، نیازمند توجه و برنامه‌ریزی جدی از سوی دولت و مسئولان اقتصادی است تا از افزایش فشارهای معیشتی بر کارگران جلوگیری شود و زندگی آنها بهبود یابد.

اجرای برنامه هفتم توسعه، بستر تحول در بخش مسکن را فراهم می کند

رئیس کمیسیون عمران مجلس بر لزوم اجرای دقیق برنامه هفتم توسعه در حوزه مسکن و حمل‌ونقل تأکید کرد و گفت: برای تحقق اهداف این برنامه، باید بخش خصوصی نقش پررنگ‌تری در پروژه‌های عمرانی و اقتصادی ایفا کند.

به گزارش زمان به نقل ازخانه ملت، محمدرضا رضایی کوچی، رئیس کمیسیون عمران مجلس با اشاره به اهمیت اجرای برنامه هفتم توسعه در حوزه مسکن و حمل و نقل، گفت: برنامه هفتم که با تلاش فراوان و توافق دولت و مجلس تدوین شد، در صورت اجرای دقیق می‌تواند شرایط کشور را بهبود بخشد. وی افزود: طبق قوانین مصوب، باید سالانه حداقل یک میلیون واحد مسکونی ساخته شود که این امر امکان‌پذیر است. همچنین، در بخش حمل و نقل بر نوسازی ناوگان جاده‌ای، هوایی، ریلی و توسعه کریدورهای ترانزیتی کشور تأکید شده است. موفقیت جغرافیایی ایران این امکان را فراهم می‌کند که به یکی از مراکز اصلی ترانزیت کالا در جهان تبدیل شود و از این طریق منابع ارزی قابل‌توجهی جذب کند. رضایی کوچی یکی از مشکلات اساسی اقتصاد کشور را عدم حضور جدی بخش خصوصی دانست و گفت: متأسفانه دولت در بسیاری از موارد، بخش خصوصی را رقیب خود تلقی کرده و آن را از پروژه‌های زیربنایی کنار گذاشته است. در نتیجه، سرمایه‌ها به سمت بخش‌های غیرمولد هدایت شده‌اند. اگر بتوانیم با ایجاد جذابیت‌های اقتصادی و اعتمادسازی، سرمایه‌های بخش خصوصی را به سمت پروژه‌های عمرانی سوق دهیم، شرایط کشور بهبود خواهد یافت. وی ادامه داد: رهبر معظم انقلاب و دولت بر ضرورت مشارکت بخش خصوصی در حوزه اقتصادی و زیربنایی کشور تأکید دارند. اگر این بخش فعال شود، نه تنها کیفیت و سرعت اجرای پروژه‌ها افزایش می‌یابد، بلکه از خروج سرمایه از کشور نیز جلوگیری می‌شود. رئیس کمیسیون عمران مجلس با اشاره به ضرورت توسعه دیپلماسی اقتصادی گفت: در سال جاری، از وزیر امور خارجه دعوت خواهیم کرد تا در کنار وزیر صمت در کمیسیون عمران حضور یابد و امکان حضور تجار و سرمایه‌گذاران ایرانی در بازارهای منطقه را فراهم کند. کشورهای همسایه، با جمعیتی بیش از ۵۰۰ میلیون نفر، بهترین بازار برای محصولات و خدمات فنی و مهندسی ایران هستند. وی در پایان خاطرنشان کرد: ایران از نظر نیروی انسانی متخصص و دانش مهندسی در میان کشورهای برتر دنیا قرار دارد. اگر بازار هدف به‌درستی تعریف شود و دیپلماسی اقتصادی فعال گردد، می‌توان زمینه صادرات خدمات فنی و مهندسی و محصولات ایرانی را به کشورهای منطقه فراهم کرد. مجلس و دولت باید در این زمینه تمرکز بیشتری داشته باشند.

هدف‌گذاری راه‌اندازی ۳ هزار روستابازار تا پایان دولت

مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی کشور از وجود ۲۲۰ روستابازار فعال در کشور خبر داد و گفت: در این حوزه هدف‌گذاری شده تا پایان دولت ۳ هزار فروشگاه در قالب روستابازار راه‌اندازی شود.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، محمدرضا طلایی، مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی با بیان اینکه این سازمان زمانی موفق بوده که همراه با تولیدکنندگان و با نگاه منطقه‌ای مسائل را حل کرده است، اظهار کرد: ظرفیت این سازمان، ظرفیتی مردمی و متعلق به بخش خصوصی است و بیش از ۸ هزار تشکل کشاورزی در سطوح شهرستانی، استانی و ملی، به عنوان نمایندگان صنفی کشاورزان و در قالب بخش خصوصی فعالیت می‌کنند. وی افزود: این تشکل‌ها هر زمان که مسئولیتی به آنها واگذار شده، به خوبی از عهده انجام آن برآمده‌اند. امروز این مجموعه‌ها از توان علمی و مالی مناسبی برخوردارند و بالغ بر ۲۴۰ هزار میلیارد تومان سرمایه در قالب نقدینگی، املاک، ساختمان‌ها و مزارع در اختیار دارند. طلایی با اشاره به شعار سال ۱۴۰۴ مبنی بر «افزایش تولید و سرمایه‌گذاری برای اشتغال»، گفت: برنامه‌ریزی کرده‌ایم تا تشکل‌های کشاورزی در تمام مراحل زنجیره تولید از مزرعه تا سفره، نقش‌آفرینی کنند در حوزه‌هایی که بخش خصوصی ورود نکند، تشکل‌های ما در قالب شخصیت حقوقی وارد عمل خواهند شد. وی با بیان اینکه اولویت اصلی، توسعه صنایع تبدیلی و تکمیل زنجیره تولید در سطح شهرستان‌ها است، افزود: برنامه‌ای در این زمینه به وزارت جهاد کشاورزی ارائه شده و در صورت تأیید، از فروردین ماه عملیات اجرایی آن آغاز می‌شود. مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی همچنین از وجود ۷۷۰ فروشگاه و ۲۲۰ روستابازار فعال در کشور خبر داد و گفت: برای سال ۱۴۰۴، ایجاد ۵۰۰ فروشگاه و غرفه جدید را در دستور کار داریم و تا پایان دولت، هدف‌گذاری برای راه‌اندازی ۳ هزار فروشگاه در قالب روستابازار انجام شده است. وی با تاکید بر لزوم کوتاه کردن دست واسطه‌ها و کاهش فاصله قیمت تولید تا مصرف تاکید کرد: شهرداری‌ها بر اساس برنامه هفتم توسعه موظف به واگذاری فضاهای عرضه مستقیم به ما شده‌اند. در همین راستا، نامه‌ای با امضای وزیر جهاد کشاورزی برای استانداران و وزیر کشور ارسال شده و در حال نهایی‌سازی تفاهم‌نامه‌ای با وزارت کشور هستیم. طلایی در پایان ابراز امیدواری کرد با همکاری استانداران و فرمانداران، اجرای این طرح‌ها در راستای تحقق شعار سال و بهبود شرایط اقتصادی مردم با موفقیت به انجام برسد.

سرمقاله

مزد پایین کارگران، گروگان ناکارآمدی مسئولان

مرتضی افقه

تعیین دستمزد مسئله ای بسیار حساس است که می تواند آثار اجتماعی و سیاسی به مراتب بیشتری از اثر اقتصادی داشته باشد. تداوم پائین بودن دستمزد و کاهش مکرر قدرت خرید بخش های وسیعی از مردم، می تواند آثاری بلندمدت و زنجیره ای از جمله گرفتار کردن این گروه در دایرهٔ (تلهٔ) فقر داشته باشد. فقر مانع از آن می شود که افراد بتوانند نیازهای غذائی، بهداشتی، و تحصیلی خود و فرزندانشان را تأمین کنند؛ امری که موجب استمرار فقر در نسل های متوالی گردد.

مطابق مصوبه شورای عالی کار، حداقل دستمزد کارگران در سال ۱۴۰۴ با ۴۵ درصد افزایش نسبت به سال ۱۴۰۳ از رقمی حدود ۷۰ میلیون ریال با افزایشی حدوداً ۳۰میلیون ریالی به مبلغ ۱۰۳۰۹۰۹۶۸۰ ریال رسیده است. همچنین دستمزد برای کارگران سایر سطوح مزدی، با افزایش ۳۲ درصدی حقوق به علاوه مبلغ ثابت ۹۰۳۱۶۰۰۸۰ ریال ماهانه به تصویب رسید. هر چند این افزایش در مقایسه با سال های گذشته قابل توجه و تا اندازه ای مطابق با میزان یا کمی بیشتر از نرخ تورم در نظر گرفته شده، اما با توجه به افزایش کمتر از نرخ تورم در سنوات گذشته (به جز یک سال)، قدرت خرید مزد بگیران همچنان با تأمین یک زندگی شرافتمندانه و در خور، فاصلهٔ زیادی دارد. به جز این نکته در ارتباط با تعیین حداقل دستمزد، نکات دیگری قابل طرح است، که به اختصار بیان می شوند: برخورداری از دانشی اندک از حسابداری مشخص می کند که انجام درصدی تغییرات، برخی مواقع می تواند اغوا کننده باشد. به عنوان مثال، اگر عدد مبنا، مقدار پائینی داشته باشد، هرچند درصد افزایش زیاد باشد، رقمی که به مبنای پایه اضافه می کند، نمی تواند قابل توجه باشد. در مورد رقم افزایش یافته در سال ۱۴۰۴، به رغم افزایش ۴۵درصدی (که رقم بالاتری نسبت به سال های گذشته و نرخ تورم جاری است)، اما رقم مطلق اضافه شده (حدود ۳۰میلیون ریال) در حدی نیست که جبران نرخ تورم های متراکم شدهٔ چندسال گذشته را بنماید. بنابراین، به رغم درصد نسبتاً بالای افزایش، رقم مطلق افزایش یافته عدد چشمگیر و قابل توجهی نیست و گروه های مشمول همچنان قادر به تأمین نیازهای حداقلی خود نمی باشند. به رغم افزایشی بیش از نرخ تورم اعلام شدهٔ فعلی، اما به دلیل تحولات اقتصادی ناشی از اوج گیری تنش سیاسی کشور با امریکا و اسرائیل، انتظار می رود که نرخ تورم در سال جاری، اگر این تنش و مشکل تحریم حل نشود، بسیار بیش از نرخ تورم فعلی، دچار افزایش گردد. این بدان معناست که همین رقم افزایش یافته پیشاپیش نسبت به نرخ تورم مورد انتظار عقب مانده است و کمک چندانی به بهبود سفرهٔ کارکنان و دستمزدبگیران نمی کند. بنابراین، بهتر بود با توجه به شرایط جاری، امسال دو نوبت (مثلاً در مهرماه پیش رو) میزان افزایش حداقل دستمزد با توجه به تحولات احتمالی، مورد ارزیابی و تصمیم گیری قرار گیرد. با توجه به تفاوت ها و تنوع میزان هزینه ها و الگوهای متفاوت مصرفی و فرهنگی در شهرها و مناطق مختلف کشور، بهتر بود که میزان افزایش متناسب با تفاوت ها و تمایزهای اقتصادی و اجتماعی مناطق مختلف کشور صورت می پذیرفت؛ هر چند تعیین این تفاوت ها نسبتاً پیچیده است و ممکن است موجب مهاجرات هایی نیز بگردد. نکته دیگر در ارتباط با حداقل دستمزدها، مسائل اجتماعی آمیز نبود. شاید تحمل و پذیرش درآمدهای نسبتاً پائین با توجه به شرایط کشور، ساده تر از انجام می شد. اما برخلاف شعار اصلی انقلاب (نیل به عدالت در جامعه در همهٔ ابعاد)، امروز اقلیتی در کشور وجود دارند که نه از راه فعالیت های مولد، بلکه عمدتاً به دلیل برخورداری از رانت های سیاسی، اجتماعی، و فرهنگی، به ثروتمندانی تبدیل شده اند که با بزرگترین ثروتمندان جهان قابل مقایسه هستند. مروری بر اخباری که مکرر در رسانه ها منتشر می شود، مؤید این دعاست. بنابراین، تفاوت درآمد اکثریت مردم به خصوص حقوق و مزد بگیران و کارکنان با چنین ثروتمندان غیرمولدی، فشار اجتماعی بیشتری به اکثریت افراد وارد می آورد. بعید نیست که فشار ناشی از مشاهدهٔ این چنین تبعیض فاحشی بیش از فشار اقتصادی وارد شده به اکثریت مردم باشد. تعیین دستمزد مسئله ای بسیار حساس است که می تواند آثار اجتماعی و سیاسی به مراتب بیشتری از اثر اقتصادی داشته باشد. تداوم پائین بودن دستمزد و کاهش مکرر قدرت خرید بخش های وسیعی از مردم، می تواند آثاری بلندمدت و زنجیره ای از جمله گرفتار کردن این گروه در دایرهٔ (تلهٔ) فقر داشته باشد. فقر مانع از آن می شود که افراد بتوانند نیازهای غذائی، بهداشتی، و تحصیلی خود و فرزندانشان را تأمین کنند؛ امری که موجب استمرار فقر در نسل های متوالی گردد. در حالیکه اقلیتی در چرخهٔ ثروت، جایگاه و تسلط اجتماعی و سیاسی خود را در نظام حکمرانی تداوم می بخشند؛ با این وصف، به این نکتهٔ بسیار مهم نیز واقف هستم افزایش دستمزد شمشیری دو لبه است؛ از طرف یک طرف آثار مثبتی برای انبوه کارکنان و دستمزدبگیران دارد، از طرف دیگر موجب افزایش هزینه های دولت (به عنوان بزرگترین کارفرمای کشور)، و بنگاه های کوچک و متوسط که اتفاقاً به دلیل استفاده از تکنیک های کاربر، سهم عمده ای از اشتغال کشور را برعهده دارند، بشود. اما کیست که نداند بخش قابل توجهی از فشار هزینه ای وارد شده به بنگاه های کوچک و متوسط انعکاسی است از بی تدبیری و بی کفایتی در حکمرانی است که به این بنگاه ها و از جمله به بودجهٔ دولت تحمیل شده است. بنابراین، به جای تحمیل این بی کفایتی به سفرهٔ کارکنان و مزدبگیران از طریق پائین نگه داشتن دستمزدها، بهتر است در جهت بهبود و ارتقاء حکمرانی تلاش شود. هرچند انجام این توصیه امری بلندمدت است، اما همین که این مسئله برجسته شود مسیر برای بهبود حکمرانی و کاهش هزینه ها در آینده می تواند هموار گردد. با این وصف، با توجه به تورم های وحشیانهٔ سال های گذشته و احتمالاً پیش رو، افزایش مکرر دستمزد کارکنان اجتناب ناپذیر است، اما برای جلوگیری از فشار هزینه ای به بنگاه های کوچک و متوسط، دولت می تواند از بخشش در مالیات ها و سایر هزینه های دولتی این گروه از بنگاه ها استفاده کند. اگر چه در شرایط تحریمی و فشارحداکثری فعلی، دولت خود با تنگنای شدید مالی مواجه است، اما می تواند بخشی از این بخشش های مالی و هزینه ای را با اعمال مالیات بر بنگاه هائی که حجم زیادی از اقتصادی کشور را برعهده دارند اما از پرداخت مالیات معاف اند، تأمین کند. به علاوه، توصیه می شود دولت از برخورداری از برخورداری ذکر شده در فوق که عمدتاً ثروت هایشان از فعالیت های غیرمولد و رانتی کسب شده، و بعضاً به دلیل قدرت اقتصادی و نفوذ سیاسی، فرار مالیاتی بیشتری دارند، مالیات های سنگینی اخذ کند. اگر چه قابل فهم است که انجام توصیه های بالا به دلیل نفوذهای سیاسی و اجتماعی و دینی افراد و گروه های ذکر شده بسیار دشوار است، اما برای عبور از شرایط بحرانی پیش رو، چاره ای جز اقدامات سخت اینچنینی وجود ندارد. نکتهٔ آخر اینکه، متأسفانه تعداد اندکی اقتصاددانِ اقتصاد نفهمیده در کشور هستند که بی اعتنا به وجوه غیراقتصادی مشکلات فعلی، نسخه هائی به سیاستگذاران و تصمیم گیران تحمیل کرده و می کنند (از جمله مقاومت در مقابل افزایش دستمزدها) که به دلیل تقلیدی بودن و نامناسب بودن با ساختارهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی موجود، تا کنون موجب اتلاف وسیع منابع کشور، و فرصت سوزی های جبران ناپذیر به قیمت عقب ماندگی کشور شده است.

Alborz.payam@gmail.com